

7. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник / Д. Г. Лук'яненко, Б. В. Гунський, О. М. Мозговий та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. Д.Г. Лук'яненка. – К. : КНЕУ, 2003. – 387 с.

8. Настасенко О. Г. Інвестиційний маркетинг як елемент механізму управління інвестиційною діяльністю підприємства [Електронний ресурс] / О. Г. Настасенко; Білоцерківський аграрний університет. – Режим доступу: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_97/30.pdf.

9. Ключа С. О. Розширення сфери використання аграрних розписок – спроба влади залучити інвестиції в сільськогосподарське виробництво [Електронний ресурс] / С. О. Ключа // АПК-Інформ. – 2015. – Режим доступу: <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/1051888#.VhАНКОztlHx>.

10. Шафранська Т. Ю. Можливості активізації інвестиційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Т. Ю. Шафранська, Я. С. Фесун // Інвестиційна діяльність і фондові ринки. – Економічні науки. – Т.4. – Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Україна – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/33_DWS_2013/Economics/4_150000.doc.htm.

11. Фисун О. Особливості іноземного інвестування в агропромисловий комплекс України. – 2015, [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://kursak.net/diplomna-robota-bakalavra-na-temu-osoblivosti-inozemnogo-investuvannya-v-agropromislovij-kompleks-ukra%D1%97ni/>.

12. Офіційний сайт державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

13. Капітальні інвестиції, 2015 рік: щорічник. / Головне управління статистики у Полтавській області. – П. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pl.ukrstat.gov.ua/main/stat_info/byd/menu_invest.html.

Рецензент – д.е.н., професор Махмудов Х. З.

УДК 339.13:664.6

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Самойлик Ю.В., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

Набули подальшого розвитку методологічні підходи до виявлення особливостей формування сприятливого конкурентного середовища та високого рівня конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі на національному ринку. Доведено, що дана сфера має потужні передумови, які доцільно об'єднати у три групи: природно-кліматичні і технологічні; організаційно-економічні та кон'юнктурні. Виявлено, що збільшення обсягів виробництва зерна не зумовлює збільшення масштабів виробництва хліба та хлібопекарських виробів. У структурі виробництва хліба найбільшу питому вагу займає пшеничний хліб. Запропоновано заходи щодо підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі, а саме: посилення контролю за якістю та безпечністю хліба та хлібобулочних виробів; здійснення антимонопольного контролю; створення умов для детінізації галузі; забезпечення ефективності взаємозв'язків між сільськогосподарською та промисловою сферами.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентне середовище, хлібопекарська галузь, ринок зерна, ринок хліба та хлібобулочних виробів.

Постановка проблеми. Формування конкурентоспроможності – це найважливіша стратегічна мета діяльності суб'єктів господарювання. В умо-

вах ринкових відносин, основною яких є чиста конкуренція, кожен виробник намагається завоювати вигідну ринкову нішу, утримувати та розширювати її. У конкурентоспроможності відображається реакція підприємства на зовнішнє середовище, його взаємодія з партнерами та іншими ринковими контрагентами. Механізм створення конкурентних переваг має особливості залежно від галузі господарювання. На конкурентоспроможність впливає низка чинників, зокрема, кількість конкурентів в галузі, інтенсивність їхніх дій, ресурсний потенціал, стратегічне значення сфери діяльності.

Особливої уваги потребує хлібопекарська галузь, оскільки від її розвитку залежить продовольча безпека держави. Хлібобулочні вироби є основною раціону харчування людини, тому насичення ринку даним видом продукції належної якості за доступними цінами має бути провідним завданням суб'єктів регулювання в даній сфері. Потенціальний рівень конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі може бути суттєво вищим за досягнутий. У зв'язку з цим актуальним є питання виявлення особливостей забезпечення конкурентоспроможності в даній галузі та розробка механізму формування конкурентних переваг у хлібопекарських підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання конкурентоспроможності привертає увагу значної кількості науковців. Класиками даного напрямку економічних досліджень можна вважати Г.Л. Азоева, І. Ансоффа, Р. Кемпбелла, М. Портера, Д. Рікардо, А. Сміта, Ф. Найта, Й. Шумпетера та ін. Враховуючи масштабність та вагомість наукового доробку в галузі управління конкурентоспроможністю на різних рівнях, можна зробити висновок, що дана проблематика є однією з найбільш досліджених. Питання конкуренції, конкурентоспроможності, конкурентних переваг розглядаються з різних точок зору. Науковці розглядають різні об'єкти та предмети досліджень в межах наукової проблеми управління конкурентоспроможністю. Серед сукупності питань в даній сфері на передній план виходять проблеми формування конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі, що пов'язано з особливостями та стратегічною значущістю цього сектору економіки. Даній темі присвячені праці таких науковців, як : Л. В.Балабанової, І.О. Бланка, А.Н. Васильченко, Т.І. Гончарук, А.О. Золотухіної, Г.О. Крамаренко, О.П. Литвинюк, А.А. Мазаракі, О.А. Пересади, О.М. Шпичака, Н.М. Ушакової та ін.

Литвинюк О.П. проводить оцінку чинників конкурентоспроможності і зазначає, що “особливості розвитку хлібопекарської промисловості України значною мірою залежить, з одного боку, від природної потреби населення у споживанні відповідної продукції, з іншого від існуючих умов господарювання, а також наскільки є ефективною система економічних методів, що використовуються при управлінні підприємствами” [5].

Кіхая Ю.Я. розглядає конкурентне середовище хлібопекарської галузі на інституціональному рівні і вважає, що “основними проблемами, які призвели до диспропорцій розвитку хлібопекарської галузі є: неефективна державна політика регулювання галузі, яка базується на адміністративному стримуванні цін на хліб, унаслідок чого відбувається різке зниження рента-

бельності підприємств галузі, низький коефіцієнт використання виробничих потужностей, недостатній захист споживачів хлібобулочних виробів від неякісної продукції, фактична відсутність затвердженої державної програми розвитку галузі, яка б гарантувала якість та безпеку споживання хлібобулочних виробів та ін. Зазначені проблеми та відсутність спеціального закону “Про хлібопечення в Україні”, який би встановлював основні положення державної політики щодо підтримки виробників хліба та хлібобулочних виробів, створює нездорову конкуренцію як на ринку хлібу, так і на ринку основної сировини для його виробництва – борошна” [4, с. 42].

Цікавою є позиція О.М. Дзюби, яка зазначає, що хлібопекарська галузь виступає як структурний елемент аграрної економіки, що забезпечує її стійке економічне зростання за рахунок конкурентних переваг на продовольчому ринку. З іншої сторони забезпечення конкурентоспроможності галузі та конкретних виробників хлібопекарської продукції в умовах жорсткої конкуренції є складним практичним і науковим завданням, яке потребує багатоаспектного підходу із застосуванням системної теорії наукового управління [2, с. 3]. Обідіна Я.І. комплексно досліджує проблеми формування конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі, розглядаючи конкурентні чинники, асортимент продукції, ринок хлібобулочних виробів, організаційно-економічні механізми його функціонування. У ході проведеного дослідження автором було визначено, що основними проблемами розвитку хлібопекарських підприємств є: зношеність матеріально-технічної бази, зниження частки зерна з високими хлібопекарськими властивостями, зниження якості хліба та хлібобулочних виробів, ускладнення їх доставки у віддалені від обласних і районних центрів села через відсутність транспортної і збутової інфраструктури, зниження обсягів промислового виробництва і зростання питомої ваги виробів домашньої випічки у структурі середньодушового споживання. Крім того, протягом останніх років держава обмежує рентабельність масових сортів хліба на рівні 2-5 %, що гальмує розвиток хлібопекарських підприємств [7, с. 13].

Отже, з огляду на багатоаспектність питань формування конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі, наявність низки невирішених проблем у цій сфері та відсутність єдиного підходу до їх розв’язання доцільним є виявлення особливостей формування конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі, що і визначає актуальність теми дослідження.

Постановка завдання. Враховуючи стратегічне значення хлібопекарської галузі та наявність проблем в її розвитку актуальним є завдання виявлення особливостей формування конкурентоспроможності підприємств даної сфери та розвиток методологічних підходів до обґрунтування передумов створення сприятливого конкурентного середовища в галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок хліба та хлібопродуктів – один з найбільших динамічних ринків України. Дана продукція має низьку еластичність, що зумовлює застосування екстраполяційного підходу до прогнозування поведінки суб’єктів господарювання даної галузі. Втім,

конкурентне середовище у цій сфері досить мінливе, що зумовлює складність оцінювання перспектив розвитку хлібопекарських підприємств у ринкових умовах.

В умовах низької платоспроможності населення хліб та хлібні вироби займають чільне місце у споживчому кошику пересічного українця. У різних країнах людина на добу споживає від 150 г до 500 г хлібопекарських виробів. Споживаючи хліб та хлібні вироби, людина наполовину задовольняє свою потребу у вуглеводах та вітамінах групи В, солях фосфору та заліза та на третину – в білках [4, с. 40]. Попит на хліб є малоеластичним, однак у світі спостерігається залежність обсягів виробництва даного продукту від рівня розвитку країни і складеної в ній культури споживання. Чим вищі доходи населення, тим меншим є обсяг споживання продукції підприємств хлібопекарської галузі. В Україні є всі необхідні передумови для ефективного розвитку хлібопекарської галузі та забезпечення високого рівня конкурентоспроможності її суб'єктів (табл. 1).

Таблиця 1

**Передумови формування конкурентного середовища
у хлібопекарській галузі України**

Група передумов	Характеристика передумов
Природно-кліматичні, технологічні	Наявність потужної сировинної бази, традиційність технологій, стандартизованість основних видів продукції, нетривалий термін зберігання
Організаційно-економічні	Залежність від державного регулювання ринку, цінові обмеження, можливість диверсифікації асортименту, пріоритетність розвитку галузі, тісні зв'язки в продовольчому ланцюзі “виробництво-переробка-реалізація”, залежність від розвитку ринку зерна
Кон'юнктурні	Малоеластичний попит, значні обсяги споживання, традиції щодо споживання хлібу, соціальна значущість продукції, монополізація та тінізація галузі, орієнтація на внутрішній ринок, незалежність від імпорту, мінімальний експорт

Джерело: узагальнено автором

Насамперед розвитку галузі сприяють природно-кліматичні умови, традиції землеробства, що склалися в Україні, зокрема домінування у структурі виробництва сільськогосподарських підприємств зернового господарства. Крім того, хліб та хлібобулочні вироби є головними складовими раціону харчування українців, порівняно з іншими європейськими країнами. Організаційно-економічними особливостями формування конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі є суттєва залежність від державного регулювання.

Основними нормативно-правовими актами у сфері регулювання ринку хлібопекарської продукції є Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних та демографічних груп населення” від 14 квітня 2000 р. № 656 [9] та “Деякі питання продовольчої безпеки” від 5 грудня 2007 р. № 1379 [8], Закон України “Про зерно та ринок зерна в

Україні” від 04.07.2002 № 37-IV [3]. Залежність хлібопекарської промисловості від розвитку зернової галузі зумовлює необхідність дослідження питань регулювання ринку зерна в Україні. Важливу роль у даній галузі відіграє розроблена Міністерством аграрної політики та продовольства України та Національною академією аграрних наук України Програма “Зерно України – 2015” [10]. Мета і завдання даної програми полягає у тому, щоб у наступні роки збільшити валове виробництво зерна та покращити його якість, підтримати розвиток інших галузей аграрного сектору економіки, сприяти подальшому підвищенню культури землеробства. Відповідно до програми у 2015 р. прогнозувалося збільшення обсягів виробництва зерна в цілому на 14259 тис. тонн (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка фактичних та прогнозних показників виробництва зерна в Україні, 2011-2015, 2017 рр.

Роки	Площа посіву, тис. га	Урожайність, ц/га	Валовий збір, тис. тонн
2011	15724	37,0	56747
2012	15449	31,2	46216
2013	16210	39,9	63051
2014 ¹	14801	43,7	63859
2015 ²	16209	43,8	71006,0
2015 р. до 2011 р., %	103,1	118,4	125,1
2017 ²	16209	49,4	80000,0
2017 р. до 2011 р., %	100,0	133,5	141,0

¹ без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

² прогнозні показники відповідно до Програми “Зерно України – 2015”

Джерело: узагальнено автором за [10, 12]

Програмою “Зерно України – 2015” передбачено несуттєве зростання площі вирощування зернових культур на 3,1 % у 2015-2017 рр. порівняно з 2011 р., а зростання обсягів виробництва прогнозується відповідно на 25,1 % і 41 %. Досягнення таких показників передбачається за рахунок інтенсивних чинників, зокрема підвищення урожайності зернових культур на 18,4 % і 33,5 % відповідно у 2015 р. і 2017 р. Існуючі тенденції розвитку зернового господарства свідчать про наближення до прогнозованих показників. Зокрема, урожайність зернових культур у 2014 р. складала 43,7 ц/га, що майже відповідає прогнозованому показнику 2015 р. Варто зазначити, що Україна є світовим лідером з виробництва зерна, досягнуті обсяги його виробництва дозволяють забезпечити внутрішні потреби в даній продукції та завантажити виробничі потужності переробних підприємств.

Обсяги виробництва хліба в Україні протягом останнього десятиліття характеризуються нестабільними тенденціями (рис. 1). Графік показує спадання обсягів виробництва хліба і хлібобулочних виробів нетривалого зберігання протягом 2003-2014 рр. з 2335 до 1357 тис. т, або на 41,9 %. Погіршення динаміки значною мірою зумовлюється неврахуванням до офіційної статистики тимчасово окупованих територій, втім, зниження показників спостерігалось впродовж усього періоду спостереження.

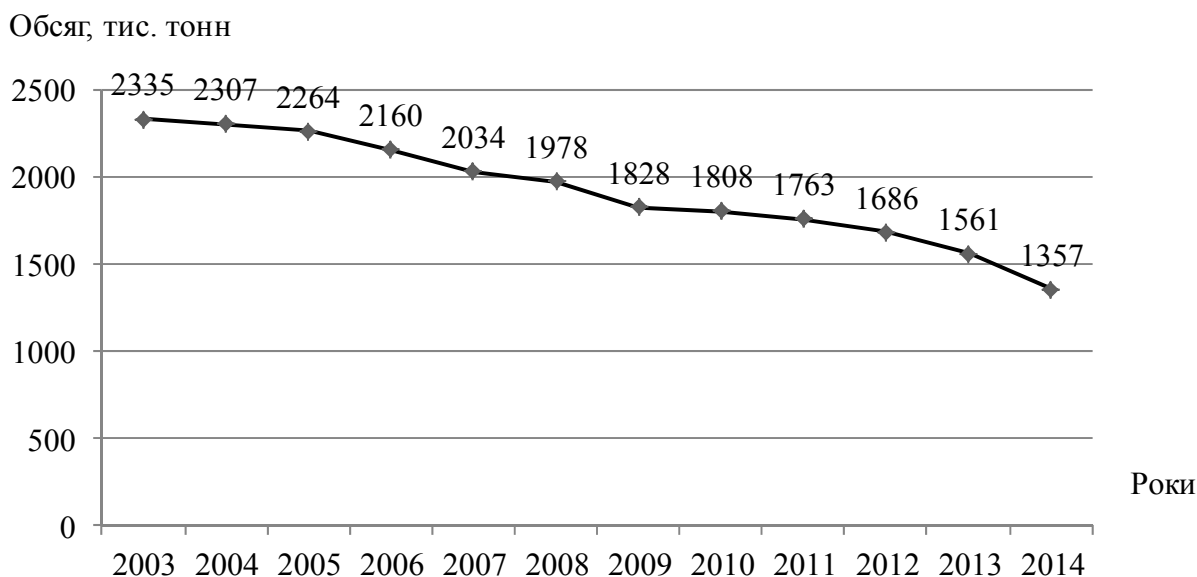

Рис. 1. Показники динаміки обсягів виробництва хліба і хлібобулочних виробів нетривалого зберігання в Україні, 2003-2014 рр., тис.т
Джерело: побудовано автором за даними [1, 12]

Нині ринок продукції хлібопекарської промисловості характеризується укрупненням підприємств – виробників даного товару, що негативно позначається на конкуренції. З’являються великі господарські формування, що частково монополізують ринок.

За рейтингом топ-200 “Комунікаційний хаб “Економіка”, для формування кого проаналізовано обсяги виробництва, чистий дохід та чистий прибуток понад 2-х тисяч українських компаній з агросектору та галузі переробки, найбільшими виробниками хлібобулочних виробів визнано ПАТ “Київхліб”, ТД “Золотий Урожай”, ПАТ “Концерн Хлібопром”, ПАТ “Одеський коровай”, ПАТ “Салтівський хлібзавод” [11].

ПАТ “Київхліб” – лідер хлібопекарного ринку України. До складу компанії входить 6 виробничих майданчиків у м. Київ, а також 5 в Київській області, – в містах Бровари, Макаров, Сквирі, Біла Церква і Фастів. На власних виробничих потужностях випускається 550 т хлібобулочних і 10 т кондитерських виробів на добу. На сьогоднішній день асортимент продукції налічує близько 250 найменувань.

Холдинг “Золотий урожай” (Група Lauffer) – найбільший виробник і постачальник хліба в східному регіоні України, який об’єднує 18 хлібозаводів Донецької області (входять в Асоціацію “Донбасхліб”) та низка торгових компаній, що здійснюють оптові та роздрібні продажі хлібобулочної та кондитерської продукції. Загальна потужність підприємств – 800 тонн хлібобулочних виробів на добу.

ПАТ “Концерн Хлібопром” одне з найбільших підприємств українського ринку хліба, яке щодня виготовляє до 300 тонн продукції – хлібної, хлібобулочної, кондитерської та тістових напівфабрикатів. У структуру Компанії входить 8 переробних підприємств, що розташовані у Львівській та Вінниць-

кій областях. Компанії належать ТМ “Хлібна хата”, “Вінницьхліб”, “Львівський хліб”, “Живий злак”, Panerini, Bandinelli, “Любляна” та “Наминайко”.

Більшість хлібопекарських підприємств входить до об’єднання “Укрхлібпром”, яке створене у 1998 р. з метою координації господарської діяльності та взаємодопомоги його учасників для досягнення спільними зусиллями умов найбільш ефективного господарювання, нарощування випуску продукції для більш повного забезпечення в ній потреб споживачів.

“Укрхлібпром” співпрацює з близько 50 хлібопекарськими підприємствами, обсяги виробництва яких охоплюють понад 50 % виробництва хліба та хлібобулочних виробів від загального їх випуску по Україні. Об’єднання систематично інформує українських пекарів про галузеві виставки, які проходять в Україні та за її межами, є співорганізатором щорічних міжнародних виставок “Хліб. Кондитер. Експо”. Об’єднання бере активну участь у міжнародних спеціалізованих виставках, які проходять в європейських країнах (Німеччині, Франції, Італії), організовує відвідування цих виставок спеціалістами галузі. До складу Укрхлібпрому входить Центральна виробничо-технологічна лабораторія (ЦВТЛ), яка є базовою організацією зі стандартизації і володіє фондом діючої нормативної та технологічної документації на хлібобулочні, борошняні кондитерські та макаронні вироби. На базі ЦВТЛ постійно діє Центральна галузева дегустаційна комісія, яка має повноваження видавати рішення щодо впровадження нової продукції у виробництво. ЦВТЛ об’єднання “Укрхлібпром” розробляє нормативну (стандарти, технічні умови, галузеві норми витрат сировини та матеріалів) та настановну (інструкції, технологічні рекомендації, вказівки щодо взаємозамінності сировини тощо) документацію для потреб галузі [6].

Щодо структури виробництва хліба і хлібобулочних виробів в Україні, то найбільшу питому вагу займає пшеничний хліб – 44 %, його обсяг виробництва у 2014 р. склав 591,1 тис.т, на другому місці у структурі виробництва займає житньо-пшеничний та пшенично-житній хліб – 31 % (410,4 тис. т), питома вага булочних виробів складає 24 % (316,8 %). Загальний обсяг виробництва хліба і булочних виробів у 2014 р. в Україні становив 1335,4 тис. т (рис. 2).

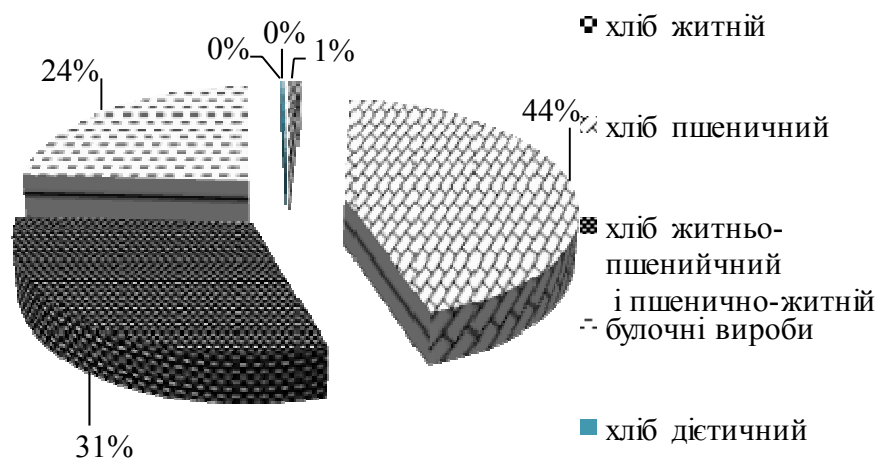

Рис. 2. Структура виробництва хлібобулочних виробів в Україні, 2014 р.

Джерело: побудовано автором за [1, с. 21-22]

Таким чином, для підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі необхідно: посилити контроль за якістю та безпечністю хліба та хлібобулочних виробів; удосконалити систему сертифікації та стандартизації; здійснювати антимонопольний контроль та регулювання галузі; проводити об'єктивну політику регулювання цін на хліб як соціально значущий продукт; розробити програми підтримки виробників хлібопекарської продукції; створити умови для детінізації галузі; забезпечити ефективність взаємозв'язків між сільськогосподарською та промисловою сферами; здійснювати диверсифікацію виробництва; оновити основні засоби; більше уваги приділяти вивченню споживчих вподобань.

Висновки. Підприємства хлібопекарської галузі потенційно можуть досягти високого рівня конкурентоспроможності за рахунок природно-кліматичних, технологічних, організаційно-економічних та кон'юнктурних передумов. Основою конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі є розвинений ринок зерна. В Україні спостерігається збільшення обсягів виробництва зерна, однак обсяги хліба та хлібобулочних виробів зменшуються. Найбільшими виробниками хлібобулочних виробів визнано ПАТ “Київхліб”, ТД “Золотий Урожай”, ПАТ “Концерн Хлібопром”, ПАТ “Одеський коровай”, ПАТ “Салтівський хлібзавод”, ці підприємства об'єднують у своїх структурах кілька підприємств, займаючи при цьому значну частку регіональних ринків.

Основними проблемами, що негативно впливають на рівень конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі, є монополізація та тінізація ринка, зниження обсягів виробництва хліба та хлібобулочних виробів, погіршення їх якості, розбалансованість зв'язків між виробничою та переробною сферами тощо. Для підвищення рівня конкурентоспроможності хлібопекарських підприємств необхідним є вирішення цих проблем та формування сприятливого конкурентного середовища в галузі.

Перспективи досліджень у даному напрямі полягають у розробці організаційно-економічного механізму державного регулювання ринку хлібопекарської продукції.

Список використаних джерел:

1. Виробництво промислової продукції за видами в Україні / Статистичний бюлетень за січень–грудень 2014 року / Державний комітет статистики / За ред. Н.С. Власенка. – К. – 2015. – 220 с.
2. Дзюба О.М. Формування конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської галузі: автореф. дис...канд.екон. наук: 08.00.04 / О.М. Дзюба. – Вінницький національний аграрний університет. – Вінниця, 2010. – 22 с.
3. Закон України “Про зерно та ринок зерна в Україні” від 04.07.2002 № 37-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Кіхая Ю.В. Інституційні засади формування ефективного конкурентного середовища підприємств хлібопекарської галузі / Ю.В. Кіхая // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – випуск 3 (50), ч. 2. – С. 39-43.
5. Литвинюк О.П. Оцінка факторів конкурентоспроможності підприємств хлібопекарської промисловості / О.П. Литвинюк / Електронна бібліотека Національного університету харчових технологій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://enuftir.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12372/1/1-8.pdf>.

6. Об'єднання підприємств хлібопекарної промисловості “Укрхлібпром” / Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu.htm.

7. Обідіна Я.І. Організаційно-економічні основи підвищення конкурентоспроможності хлібопекарських підприємств автореф. дис...канд.екон. наук: 08.00.04 / Я.І. Обідіна. – Сумський національний аграрний університет. – Суми, 2011. – 22 с.

8. Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання продовольчої безпеки” від 5 грудня 2007 р. № 1379. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

9. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення” від 14 квітня 2000 р. № 656. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

10. Програма Міністерства аграрної політики та продовольства України та Національної академії аграрних наук України “Зерно України – 2015”. – К.: ДІА, 2011. – 48 с.

11. Рейтинг “200 найбільших агрокомпаній України” / “Комунікаційний хаб “Економіка””. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekonomika.ua>.

12. Статистична інформація / Економічна статистика / Економічна діяльність / Промисловість / Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Рецензент – д.е.н., професор Писаренко В.В.

УДК 331.108.2 : 65.012.4 : 338.5

ВНУТРІШНЄ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЯК ЗАСІБ ТЕХНІКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

***Сердюк О. І., к.е.н., доцент; Мирна О. В., к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія***

Досліджено роль та зміст регламентів процесів управління персоналом. Зроблено висновок про необхідність розвитку регламентації процесів управління персоналом як бази удосконалення техніки адміністративної діяльності, невід'ємної частини діяльності відділу управління персоналом та відділу контролю, а також, основи оптимізації витрат на персонал.

***Ключові слова:** бізнес-процес, бізнес-процеси управління персоналом, регламентація, регламент, процедура.*

Постановка проблеми. Зі зростанням актуальності управління бізнес-процесами в компаніях здійснюється розвиток інструментів функціонального управління. Це зумовлює інтерес науковців і практиків до питань регламентування діяльності в межах окремих функцій управління, зокрема управління персоналом. Із удосконаленням організації виробництва, збільшенням його масштабів, форми, в яких здійснюється внутрішнє регламентування процесів управління персоналом, ускладнюються. Кардинальні зміни зовнішнього середовища вимагають доповнити традиційні способи регламентування процесів в управлінні персоналом сукупністю нових регламентів, що з необхідною для компанії мірою деталізації доносять порядок реалізації окремих функцій з підбору, розміщення, навчання та розвитку персоналу, компенсації за виконану роботу, організації умов праці, дотримання правових і трудових взаємин.